

ЩОДО ВРАХУВАННЯ ВІКОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОФІЛЬНОМУ НАВЧАННІ

Ірина Лов'янова

Анотація. Тези присвячено розгляду питання вікових особливостей старшокласників. Досліджується врахування вікових особливостей у профільному навчанні старшокласників.

Summary. In the thesis are consider stocktaking age-profile education senior pupils.

Розвиток будь-якої педагогічної теорії, запровадження її у практику функціонування освітніх закладів, безумовно потребує опори на психологічне супроводження. Сьогодні у нашій країні пріоритетним є запровадження профільного навчання у старшій школі, що задекларовано відповідними Державними документами і програмами. Введення профільного навчання докорінно змінює діяльність школи, оскільки дозволяє «наблизити» освітній процес до потреб учня. Дана задача забезпечується спрямованістю профільного навчання на побудову особистісно-орієнтованого освітнього простору в якому учень самостійно вибудовує траєкторію освіти у соціокультурному просторі. У наукових дослідженнях вітчизняних і закордонних учених порушуються різноманітні аспекти запровадження профільного навчання у старшій школі. Зокрема, науковцями досліджувалися, сутність і особливості організації профільного навчання (І. Я. Лернер, П. І. Сікорський та ін.); науково-методичний супровід (Н. І. Бібік, М. І. Бурда, Р. І. Вдовиченко та ін.); зміст навчання та організація навчально-виховного процесу (М. І. Гузик, А. І. Сологуб, С. Е. Трубачева та ін.); методичне і програмове забезпечення варіативної складової

(В. І. Кизенко, І. Я. Лернер та ін.); моделі профільного навчання у загальноосвітніх закладах сільської місцевості (Н. І. Шиян та ін.) тощо. Ми у власному дослідженні звертаємо увагу на врахування вікових особливостей учнів у процесі організації профільного навчання старшокласників. Так Рибалка В. В. зазначає, що «віковий аспект характеристики особистості визначає динаміку і рівень її розвитку на різних етапах життєвого шляху, відомо, що ... онтогенез людини супроводжується безперервними змінами у її психіці, які до речі теж визначають своєрідність особистості» [3, с. 16].

Психолого-педагогічні дослідження виявляють, що конституціональним у становленні особистості старшокласника є соціальне самовизначення – пріоритетна спрямованість і мотиви діяльності, від змісту та характеру яких залежать успішність навчальної діяльності й подальша життєтворчість.

Тому, дотримуючись точки зору інших дослідників, основними напрямками загального розвитку старшокласників вважаємо інтелектуальний, соціальний і валеологічний [2].

Центральним новоутворенням психічного розвитку раннього юнацького віку є *орієнтація на майбутнє*, яка визначає життєву перспективу взагалі (а не тільки участь у певній діяльності): це й потреба зайняти внутрішню позицію дорослого, зрозуміти себе в якості члена суспільства, визначити своє призначення в житті. Для цього потрібен достатній рівень розвитку особистості: аналіз і переоцінка моральних принципів, настанов, щоб побудувати власну систему цінностей, життєвих цілей, перспектив.

Психолого-педагогічною наукою накопичено значний потенціал розвитку особистості випускника, здатного свідомо обрати подальший шлях професійної діяльності. Одним із можливих шляхів задоволення потреб підростаючого покоління є профільна старша школа, мета якої розв'язати проблему професійної спрямованості навчання шкільним дисциплінам.

Профіль навчання – це спосіб організації диференційованого навчання, який передбачає поглиблене і професійно зорієнтоване вивчення циклу споріднених предметів.

Профільне навчання у 10-11 класах здійснюється за такими основними напрямками: суспільно-гуманітарний, природничо-математичний, технологічний, художньо-естетичний, спортивний.

Профіль навчання охоплює таку сукупність предметів: базові загальноосвітні, профільні та курси за вибором. *Базові загальноосвітні предмети* становлять інваріантну складову змісту середньої освіти і є обов'язковими для всіх профілів. *Профільні загальноосвітні предмети* – це цикл предметів, які реалізують цілі, завдання і зміст кожного конкретного профілю. *Курси за вибором* – це навчальні курси, які входять до складу профілю навчання [1]. Основні їх функції полягають у поглибленні і розширенні змісту профільних предметів або забезпеченні профільної прикладної і початкової професійної спеціалізації навчання. Вміле поєднання потреб підростаючої особистості з можливостями змісту навчання у їх задоволенні створюватиме умови якісної освіти старшокласників, їх підготовки до осмисленого вибору майбутньої професії а значить і досягнення мети профільної освіти.

Література.

1. Концепція профільного навчання в старшій школі (з коментарями та запитаннями) // Підруч. для директора. – 2003. – №11-12. – С.4-12.
2. Паламарчук В. Головні риси особистості учня старшої школи [Електронний ресурс] / В. Паламарчук. // За матеріалами: Освіта.ua. – 2008. – Режим доступу: <http://osvita.ua/content/view/7571/97>
3. Рибалака В. В. Особистісний підхід у профільному навчанні старшокласників: Монографія. / В. В. Рибалка. / За ред. Г. О. Балла. – К.: ІППО АПН України, 1998. – 160 с.